

La sal de la discòrdia

MIREIA MARGENAT

La idea de la Conselleria de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya d'instal·lar un abocador de residus especials a les mines de sal de Cardona no ha agradat a aquest poble del Bages, que veu perillar l'entorn natural i els esforços fets per atreure el turisme.

El mes de gener passat s'iniciava una dura polèmica a Cardona. La Conselleria de Medi Ambient de Catalunya va fer pública la proposta de convertir les mines de sal de Cardona en un magatzem de residus industrials especials. Aquestes mines de sal van funcionar fins el 1990, quan el grup Ercros, propietari de les empreses explotadores de les mines, va decidir el tancament. Aquell fet va representar un cop dur per a l'economia de la comarca.

Des de llavors, sobre aquelles mines han planat diverses propostes encaminades al seu aprofitament. Primer va ser la proposta del grup Ercros d'instal·lar-hi una planta incineradora. També es va parlar d'una proposta de Gas Natural per crear dipòsits al subsòl de Cardona. La darrera idea que

havia voltat, abans d'aquesta última de la Generalitat, era convertir les mines de sal en un dipòsit de residus radioactius.

Les protestes individuals contra la idea d'instal·lar-hi un magatzem de residus tòxics es van sumar ràpidament mitjançant la formació de la Plataforma Antiabocador de Cardona que, de fet, recull el testimoni de la Plataforma Antiincineradora de Cardona.

La Plataforma Antiabocador, que agrupa prop d'una vintena d'associacions de Cardona, representa la gran majoria del teixit social del poble. Entre aquestes entitats hi ha l'Associació d'Empresaris i la Unió de Botiguers, dos dels sectors socials que se senten més afectats pel projecte, ja que són els més interessats a fer reeixir les iniciatives turístiques com a alternativa a la desin-

dustrialització de la comarca. Valentí Farràs, de l'Associació d'Empresaris, integrada a la Plataforma, explica que al seu parer aquest projecte no s'avé al model de poble que volen: "El nostre model és un poble que basi la seva economia en el turisme, l'agricultura, la ramaderia, en un determinat entorn socioeconòmic basat en la petita i mitjana empresa. I un projecte d'aquest tipus —el de l'abocador— pensem que ens perjudicaria". Consideren, doncs, que el projecte posa en perill la viabilitat d'altres iniciatives empresarials, sobretot en el sector turístic.

Sobre aquest argument, la Conselleria diu que els estudis encarregats també preveuen l'anàlisi de l'impacte socioeconòmic del projecte. A més a més, el projecte comporta la creació de més

d'una cinquantena de llocs de treball. Aquest argument, però, no convenç els membres de la Plataforma ja que consideren que aquests llocs de treball no seran tants i i tindran una durada limitada, perquè l'explotació de les mines com a abocador es preveu que no passi dels vint o vint-i-cinc anys. Així doncs, el preu d'aquests llocs de treball és, a parer dels opositors, massa alt i hipoteca les futures generacions de cardonins.

A banda d'aquests aspectes, la Plataforma també considera que l'abocador és un perill perquè les mines de Cardona han tingut molts problemes de filtracions d'aigua, i recorden que en més d'una ocasió havia arribat a haver-hi inundacions en algunes galeries.

L'alcaldesa de Cardona, M. Àngels Gassó, del PSC, ha demanat des d'un primer moment serenitat, tot i que no amaga que la idea de tenir un abocador no agrada a ningú. L'Ajuntament considera que cal esperar fins conèixer tota la informació que la Conselleria doni per prendre la decisió més adequada. Aquesta informació serà el fruit d'una sèrie d'estudis, encarregats per Medi Ambient a experts, que determinaran la idoneïtat o no de la instal·lació d'un abocador d'aquestes característiques a Cardona, el seu impacte ambiental i les conseqüències socioeconòmiques.

Segons els membres de la Plataforma Antiabocador, aquesta actitud de l'ajuntament significa seguir el joc a la conselleria i facilita el camí a la instal·lació definitiva de l'abocador.

Finalment, però, Ajuntament i opositors han arribat a l'acord de convocar una consulta popular a Cardona per decidir si, un cop fets els estudis –i en cas que no desaconsellin la ubicació del magatzem de residus a les mines de sal–, el poble accepta o no la instal·lació d'aquest abocador de deixalles perilloses. En aquest sentit, val a dir que la decisió última depèn de l'Ajuntament de Cardona, que és qui ha de donar permís per a la ubicació d'unes

instal·lacions d'aquest tipus dins del seu terme municipal.

Desconfiar de l'administració.
Des que es va conèixer la propos-

"Ens hem hagut d'espavilar com hem pogut, sense ajudes de cap tipus. És a dir, fins ara ens han tingut collats, i ara vénen oferint-nos això."

ta de la Conselleria, a Cardona, però, hi predomina la idea que l'administració només es recorda del poble per a instal·lar-hi abocadors. El 1990 van marxar del poble 500 treballadors de la mina. El tancament de l'explotació minera no solament va provocar la pèrdua dels llocs de treball, sinó també la davallada de l'activitat econòmica de la població. La mateixa alcaldessa, M. Àngels Gassó reconeix que "des que es van tancar les mines, no hi ha hagut cap més inversió de la Gene-

ralitat per afrontar la forta crisi que va patir Cardona, no ens han tingut mai en compte per res. Anaves al conseller de torn, et pegava un copet a l'esquena i et deia que el poble del costat se'n surt". Una mica més enllà va l'opinió de Joan Estruch, membre de la Plataforma i representant de la Unió de Botiguers de Cardona: "Durant aquests set o vuit anys la Generalitat ha anat reindustrialitzant zones d'arreu de Catalunya i no ens ha fet pas partícips d'aquests plans. Ens hem hagut d'espavilar com hem pogut, sense ajudes de cap tipus. Es a dir, fins ara ens han tingut collats, i ara vénen oferint-nos això". "...Si ets una mica malpensat vas lligant caps..." afegeix Maria Camps, membre del Centre Excursionista, integrat també a la Plataforma. Els opositors a aquest projecte, doncs, ja sospitaven des de fa anys que aquesta població del Bages podria acabar sent candidata a tenir un abocador de residus industrials.

La desconfiança en l'administració és una constant entre els contraris al projecte. De fet, la propietat de la concessió de Sant Onofre –on el projecte preveu la instal·lació de l'abocador– està en mans encara del grup Ercros. La Plataforma diu que aquest grup ja havia fet estudis, abans de

Pancartes de protesta contra l'abocador de residus especials.
Estan desplegadas davant de l'Ajuntament de Cardona.

La sal de la mina

La Vall Salina de Cardona fa alguns anys va ser considerada per la UNESCO com a "Tresor natural". Aquest monument de la natura sempre ha guardat una estreta relació amb l'activitat humana. De fet, no es pot entendre la història d'aquesta zona del nostre país sense la gran massa salina.

Ferran Cardona, gran coneixedor de la Vall Salina, recull diversos testimonis d'aquesta relació històrica en un estudi fet el 1990. Segons explica, els romans ja van explotar la sal de Cardona per ús de taula i atribuiren a aquest producte propietats medicinals. Plini el Vell, al segle I, va escriure d'aquest mineral extret de Cardona que "des de fa temps s'endú la palma segons la major part dels metges, entre totes les altres menes de sal".

Aquest estudi considera el moviment com una característica d'aquesta massa salina, amb el testimoni del poeta Aulus Gel·li del segle II: "com més se'n treu, més en creix". Per Ferran Cardona, els romans ja s'adonaren de l'activa ascensió de la massa salina.

De les propietats de la sal de Cardona no solament en parlaven els romans. Encara al segle XIX, Alexandre de Laborde, en el llibre *Viatge*

pintoresc i històric, diu que "hom fa servir trosos d'aquesta sal per curar el reumatisme". I és que les virtuts d'aquesta sal no s'acabaven aquí, també se li atribuïen propietats afrodisíaques.

L'explotació d'aquesta massa salina, doncs, es remunta en la història, però l'any 1990, l'empresa explotadora de les mines de sal de Cardona, del grup Ercros, va decidir tancar les mines de sal d'aquesta població del Bages. Allò va significar un dur impacte econòmic per a Cardona. Moltes famílies depenien de la feina a la mina. Ara, set anys més tard, aquest poble ha fet un esforç per superar aquella crisi econòmica explotant la via de l'oferta turística. A banda de les ofertes interessants ja existents a Cardona, una vegada més, la massa salina ha marcat la història d'aquest poble. Una de les noves ofertes turístiques és la Muntanya de Sal, que ha estat adaptada perquè el públic la pugui visitar.

Una vegada més, Cardona veu la seva història condicionada per aquella massa salina. Ara, però, falta veure, després d'haver d'abandonar la mil·lenària explotació de sal, quin tipus de relació s'establirà entre els humans i la Vall Salina. **E. R.**

tancar les mines, que preveien la possibilitat de la instal·lació d'un abocador de residus. Aquests estudis, segons els membres de la plataforma podrien haver servit de base per a la proposta de la Conselleria. I és que el nom d'aquest grup empresarial també apareix com un dels candidats a gestionar aquest abocador.

Aquesta idea crea molta inquietud entre els opositors al projecte, ja que l'historial ambiental del grup Ercros és especialment negre. A Erkimia, una de les empreses del grup, se li han obert diversos expedients sancionadors per delictes ambientals. Però l'acusació més forta es va dirigir contra la factoria Erkimia de Flix. El fiscal va acusar l'empresa d'un de-

La Plataforma Antiabocador, explica que qui coneix les mines sap que a Sant Onofre hi ha problemes de filtracions d'aigua.

licte continuat contra el medi ambient i demanava una indemnització de més de 2.900 milions de pessetes i sol·licitava penes de sis anys de presó per a sis dels seus directius. La Conselleria diu que el projecte preveu la concessió de la gestió a una empresa privada, però nega que en cap cas ja hagi decidit a quina.

El conseller de Medi Ambient, Pere Macias, per la seva part, diu que encara no hi ha estudis i que la proposta es fonamenta "només en informacions prèvies, basades en el coneixement de la geologia de la zona i en el fet que utilitzar les mines de sal per a acumular-hi residus especials és la tecnologia més ecològica i segura de tot el món". La conselleria basa la seva informació, segons explica Pere

Macias, en els casos d'instal·lacions d'aquesta mena que funcionen des de fa anys a Alemanya.

El projecte de la Conselleria estudia instal·lar a les mines de sal de Cardona, concretament a la de Sant Onofre, un magatzem (segons paraules de la Generalitat) o un abocador (segons els opositors al projecte) de residus especials (segons els primers) o residus industrials tòxics i perillosos (segons els opositors). En tot cas, aquesta instal·lació seria la destinació d'una llarga llista de residus de les indústries químiques i de llots i cendres provinents de les plantes incineradores.

La Conselleria explica que les mines de sal són el mètode més segur per a emmagatzemar aquests residus. La presència d'aigua en masses salines és incompatible, en principi, ja que la sal és un material soluble.

Els problemes amb Sant Onofre. El cas és que, en algunes galeries de les mines de Cardona, els problemes amb filtracions d'aigua han estat freqüents. Un antic miner de Cardona comenta: "a Sant Onofre vam tenir molts problemes amb l'aigua, fins i tot amb inundacions". En aquest sentit, un enginyer tècnic de mines que durant més de trenta anys va treballar a les explotacions de sal considera que la mina de Cardona va quedar hipotecada el dia que es va obrir la rampa de Sant Onofre. Segons explica, amb l'obertura d'aquell tram, existeix un risc força elevat que per allà pugui entrar aigua. "Els productes emmagatzemats, que són tòxics i que reaccionen de manera incontrolada quan es barregen entre ells o amb aigua, són un perill per a la població de Cardona", explica aquest tècnic i continua dient que "en tot cas, però, aquesta població no seria la més afectada en el cas d'una filtració d'aigües contaminades". Segons comenta aquest expert tècnic "si mai es contamina el riu Cardener, que està a uns 200 metres de la mina, es contaminaria de seguida el Llobregat. Seria un desastre".

Però el conseller de Medi Am-

MIREIA MARGENAT

bient, Pere Macias, considera que aquest argument no té sentit, ja que "el riu passa per la superfície i els residus estarien com a mínim a 500 metres de profunditat. Per tant, els residus ni pugen, ni l'aigua baixa". Segons el conseller, cal esperar el resultat dels estudis i evitar la desinformació.

L'entrada d'aigües era un dels temes de discussió de la direcció de les mines; de fet, de la boca de Sant Onofre surt encara una mànegua que bombeja aigua.

El cas és que, segons la Conselleria de Medi Ambient, Catalunya necessita una instal·lació d'aquesta mena. El projecte preveu que l'abocador de Cardona podria absorbir només unes 100.000 tones anuals de les més de 830.000 que generen les indústries catalanes.

Per abocar els residus industrials, s'utilitzaven bàsicament

dos tipus d'instal·lacions: els dipòsits subterranis, com el projecte de Cardona, que utilitzen països com Alemanya, Canadà o els Estats Units, i els de superfície, que s'utilitzen a França. Per a alguns tècnics i per als grups ecologistes, els magatzems en superfície són menys insegurs i permeten la recuperació del residu a mesura que les tècniques de reciclatge van millorant.

La Plataforma Antiabocador, però, no vol basar la seva oposició en aspectes tècnics i desconfien dels resultats dels estudis encarregats per la Conselleria de Medi Ambient.

L'estudi ha estat encarregat a diversos especialistes, principalment de la Universitat Politècnica de Catalunya, i està coordinat per l'empresa Quantisci Consulting, amb una experiència de deu anys en aquesta mena de treballs

MIREIA MARGENAT

arreu del món. El Dr. Jordi Bruno, que coordina l'estudi, diu que "es pot afirmar que un 10% dels estudis d'aquest tipus aporten resultats negatius per a la instal·lació de mines, ja que quan se n'encarrega un, és perquè el lloc, en principi, s'ha considerat òptim".

Segui quin sigui el resultat de l'estudi, caldrà esperar de quatre a sis mesos per conèixer-lo. Serà llavors que Cardona haurà de donar la seva opinió definitiva.

La Muntanya de Sal de Cardona ha estat preparada perquè el públic la pugui visitar.

La fotografia de l'esquerra és un detall dels dibuixos i relleus de les parets de sal.

Enric Rimbau

Les fites netes

Damià Huguet

Les fites netes ha meregut el Premi de la Crítica de Serra d'Or 1997, secció de Biografies i Memòries. Les fites netes recull les vivències relatives a un poble mallorquí, transformades en matèria literària per un gran escriptor, el poeta recentment desaparegut Damia Huguet.

Editorial Moll
"Tomir", 29

Alfa

Mètode d'autocorrecció gramatical assistida

J. Morey, J. Melià i J. Corbera

Alfa és un manual pensat per als alumnes d'educació secundària i cursos d'adults, per als de reciclatge i, fins i tot, per als primers cursos d'universitat. Vol ser una eina d'ajut per corregir els seus escrits i aconseguir motivar-los en la seva formació en l'ús de la llengua.

Universitat de les Illes Balears

